

УДК 616- 053.3/.5+ 616- 089 + 378.14

МЕТОДИ ОПТИМІЗАЦІЇ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЛАНЦЮЖКА
СПАДКОЄМНОСТІ МІЖ ВИКЛАДАННЯМ
ПАТОМОРФОЛОГІЇ ТА ТОПОГРАФІЧНОЇ АНАТОМІЇ В
УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ

Danylchenko S.I.

*PhD in Medical Sciences, Associate Professor,
Higher State Educational Establishment of Ukraine
“Ukrainian medical Stomatological Academy” (Poltava)
Department of Emergency Medicine
with Operative Surgery and Topographic Anatomy
Poltava, Ukraine
email – svetlana_danilch@mail.ru*

Royko N.V.,

*Higher State Educational Establishment of Ukraine
“Ukrainian medical Stomatological Academy” (Poltava)
Associate Professor,
PhD in Medical Sciences, Department of Pathologic Anatomy with
Sectional Course
E-mail: borius007filenko@ukr.net*

Filenko B.M.,

*Higher State Educational Establishment of Ukraine
“Ukrainian medical Stomatological Academy” (Poltava)
Assistant, Department of Pathologic Anatomy with
Sectional Course
E-mail: borius007filenko@ukr.net*

Shkurupiy I.V.

Master of Arts,

*Head of International Relations Department
Higher State Educational Establishment of Ukraine
“Ukrainian medical Stomatological Academy” (Poltava)
Department of Emergency Medicine
with Operative Surgery and Topographic Anatomy
Poltava, Ukraine*

Вступ. Педагогіка як наука користується багатим арсеналом форм, методів та засобів викладання, що дозволяє інтенсифікувати навчальний процес, який в медичному вищому навчальному закладі вже на 2 -3 курсі наближається до клінічного. Саме медицина є однією з галузей науки та професійної діяльності, яка відрізняється високим рівнем міжнародної інтеграції. Цього можна досягнути лише за рахунок широкого використання в різних країнах єдиної термінологічної бази (насамперед, анатомічної) та збереження і поглиблення

в клініці знань, отриманих на попередніх базових кафедрах з подальшим їх удосконаленням.

Студенти-медики, обравши свою майбутню спеціальність, зробили вибір допомагати людям у боротьбі з хворобою, що потребує накопичення значного багажу знань з медицини та постійного самовдосконалення та самоосвічення. Адже, якість надання медичної допомоги населенню залежить від ступеня професійної підготовки лікаря. Медичні працівники повинні добросовісно та творчо виконувати свій професійний обов'язок на рівні сучасних досягнень науки і техніки.

Основна частина. Програма навчання з кредитно-модульною системою створює сприятливі умови для досягнення головної мети - формування активного сприйняття інформації, здатності до реалізації потенціалу мотивованого творчого тандему «викладач-студент». При викладанні оперативної хірургії та топографічної анатомії та патоморфології в умовах кредитно-модульної системи актуальною задачею є організація учбового процесу з метою найкращого оволодіння студентами професійними клінічними методами обстеження та подальше вдосконалення набутих навичок.

За останні роки значно зріс обсяг наукової інформації щодо сутності і патогенезу багатьох патологічних процесів і хвороб. Сучасна наука глибоко проникає не тільки в клітинні, а й молекулярні механізми розвитку хвороби. Це становить значну проблему у викладанні патоморфології, як фундаментальної дисципліни, при опануванні якої студент-медик засвоює основні знання з морфогенезу хвороб на системному, органному, тканинному, клітинному, ультраструктурному і молекулярному рівнях. Отже, значення патоморфології в умовах сьогодення виходить на новий, сучасний рівень [1, 2, 4].

Разом з тим, під час навчання на попередніх курсах студенти отримали достатню кількість теоретичних знань. Викладачі кафедри патологічної анатомії ставлять своєю метою не тільки вивчення студентами окремих розділів програми, але й свідоме творче використання вже наявних теоретичних знань. Одним з прикладів тісного зв'язку між подачею нової інформації та творчим використанням знань, які були набуті студентами попередньо, є інтеграція учбового процесу при викладанні топографічної анатомії та патоморфології. Така співпраця стає можливою завдяки включенню до основної типової програми з топографічної анатомії та оперативної хірургії для студентів розділів щодо особливостей будови органів та систем організму людини. Значний зв'язок з топографічною анатомією прослідковується при вивченні онкології – у першу чергу, вивчення шляхів метастазування, наприклад, при раку молочної залози, органів грудної та черевної порожнини та ін. [3].

Таким чином, інтеграція теоретичних знань та практичних навичок значною мірою сприяє стимуляції в студентів дивергентного мислення, яке є основою креативних здібностей.

Міждисциплінарна інтеграція освітнього процесу на кафедрі успішно поєднує кілька моделей навчання: пасивну (лекції), активну (практичні заняття, самостійна робота), інтерактивну (науково-дослідна робота).

Процес навчання у вищій школі передбачає важливість практичного заняття, що розвиває наукове мислення та мову, слугує засобом формування оперативного зворотнього зв'язку, тому дуже важливо організувати практичні заняття таким чином, щоб студенти мали можливість використовувати

отримані знання, виконуючи завдання із наростанням складності та відчувачою позитивні емоції від власного успіху, мати можливість для занять творчою роботою з метою пошуку вірних рішень.

Найбільш ефективною формою міждисциплінарної інтеграції є лекція. Лекція – це не просто інформація, а спосіб викладача максимально вплинути на аудиторію. Сучасна лекція через активізацію процесу навчання несе функціональне навантаження: інформаційне, мотиваційне (викликає інтерес до пізнання та науки), організаційно-орієнтаційне (орієнтація в літературних джерелах), професійно-виховне, методологічне та ін. Саме лектор є зразком наукових методів пояснення, аналізу, інтерпретації зв'язків між попередньо вивченим предметами та дисциплінами, що вивчатимуться у майбутньому.

Однією з найпростіших форм міждисциплінарної інтеграції є практичні заняття, для проведення яких застосовується макропрепарати, мікропрепарати та ілюстраційний матеріал: таблиці, слайди, мультимедійний проектор. Поєднання різних наочних засобів допомагає викладачу вирішити багато задач, пов'язаних з покращенням засвоєння теоретичного матеріалу та провести вертикаль між вивченим матеріалом і майбутніми дисциплінами.

Значна увага приділяється самостійній роботі студентів. Ефективна самостійна робота майбутніх лікарів має створювати умови для отримання ними всебічних знань на ґрунті якісного засвоєння отриманої інформації та набутих практичних навичок. Основою навчально-виховного процесу у вищій школі є постійна творча взаємодія викладача та студента. Самостійна аудиторна робота студентів відбувається за участю викладачів, які у разі необхідності надають консультативну допомогу. З метою формування в студентів професійних навичок та умінь викладач спочатку формулює алгоритм виконання практичної навички, визначає чітку послідовність необхідних дій, потім контролює вірне її виконання до розвитку у студента професійного автоматизму. Слід відмітити, що студенти, які мають високий рівень підготовки з топографічної анатомії, значно швидше засвоюють практичні навички та краще орієнтуються при виявленні патологічних ознак.

Під час позааудиторної самостійної роботи студенти мають змогу використання матеріалів, розміщених на WEB сторінці кафедр топографічної анатомії та патологічної анатомії: конспектів лекцій, мультимедійних презентацій за темою занять, в яких використовуються алгоритми та схеми виконання навичок, клінічні випадки, методичних рекомендацій до практичних занять, та для позааудиторної самостійної роботи. Найвні також задачі та тестові завдання різного рівня складності зі зразками їх розв'язування.

Залучення студентів до науково-дослідницької роботи сприяє підвищенню творчого потенціалу та більш глибокому опануванню навчального матеріалу, що є обов'язковим елементом системи підготовки спеціаліста з вищою освітою. Участь у науковому гуртку – це один з найважливіших засобів підвищення якості підготовки і виховання спеціалістів, здатних творчо застосовувати в практичній діяльності сучасні досягнення науково-технічного прогресу. Члени гуртка самостійно опрацьовують додаткову літературу та, під керівництвом викладача, готують доповіді за певною тематикою.

Завдяки такому ступеневому підходу добре виявляється і рівень теоретичного засвоєння матеріалу, і його клінічне осмислення. Студент використовує весь свій багаж знань, як нових, так і раніше засвоєних, адаптуючи його до конкретної ситуації в клініці [6].

Після вивчення оперативної хірургії з топографічною анатомією та клінічної патології студенти переходять до опанування клінічних дисциплін: терапії, хірургії, акушерства і гінекології, ендокринології та інших. Розбір клінічних проявів, діагностика та лікування окремих нозологічних одиниць ґрунтується на патогенезі та морфологічних проявах, знання про які студент отримав на нашій кафедрі. Викладачі акцентують увагу на необхідності отримання теоретичних знань з оперативної хірургії з топографічною анатомією та патоморфології для подальшого їх застосування в практичній діяльності.

Основна мета міжпредметного інтегрування полягає в тому, щоб активізувати раніше засвоєні знання, вміння, навички, необхідні для повноцінного її опанування. При цьому повинні бути прийняті до уваги інтереси предметів, які будуть вивчатися в подальшому [5].

Висновки. Міждисциплінарна інтеграція – один з найважливіших напрямків вдосконалення підготовки студентів в сучасному вузі. Суть її полягає у зростаючій ролі знань людини в області суміжних з майбутньою спеціальністю науках і вміння комплексно застосовувати їх при вирішенні професійних завдань, що дозволить акцентування уваги на головному. Майбутній фахівець повинен володіти вміннями та професійною мобільністю оперативно реагувати на постійно виникаючі зміни в практичній і науковій діяльності.

Використання в умовах кредитно - модульної системи інноваційних методів навчання, інтеграційного зв'язку між базовими та клінічними дисциплінами, удосконалення методів контролю теоретичних знань та практичних навичок, отриманих студентами, дозволить сформувати творчу особистість, здатну до самостійної відповідальної праці.

Література

1. Березовський А.М. Питання викладання патологічної анатомії в контексті реформування медичної освіти та розвитку сучасної науки / А.М. Березовський // Інноваційні методи викладання в сучасній вищій освіті: Тези доповідей навчально-методичної конференції. – Вінниця, 2011. – С. 13-14.
2. Біктімiров В.В., Вернигородський С.В. Роль патологічної анатомії в системі сучасної медичної освіти / В.В. Біктімiров, С.В. Вернигородський // Вісник Вінницького національного медичного університету. – 2006. – № 2, Т. 10. – С. 574-575.
3. Гасюк А.П. Якість освітнього процесу при вивченні патоморфології з позиції міждисциплінарної інтеграції / А.П. Гасюк, Н.В. Ройко, Б.М. Филенко, С.А. Проскурня // Реалізація закону України «Про вищу освіту» у вищій медичній та фармацевтичній освіті України: матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю, присвяченої пам'яті ректора, члена-кореспондента НАМН України, професора Леоніда Якимовича Ковальчука. – Тернопіль, 2015. – С. 290-291.
4. Зюзіна Л.С. Методи оптимізації збереження ланцюжка спадкоємності між викладанням пропедевтики педіатрії та топографічної анатомії в умовах кредитно - модульної системи / Л.С. Зюзіна, С.І. Данильченко, Т.І. Мизгіна, М.М. Фастовець // 36.: Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України

на новому етапі. М-ли Х ювілейної Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнародною участю. 18-19 квітня 2013, Тернопіль. – 2013. – Ч.2. – С. 134-136

5. Мілерян В.Є. Методичні основи підготовки та проведення навчальних занять в медичних ВУЗах: методичний посібник / В.Є. Мілерян. – Київ : НМУ, 2004. – 80 с.

6. Проніна О.М. Нові технології підготовки майбутніх лікарів при вивченні оперативної хірургії та топографічної анатомії / О.М. Проніна, С.І. Данильченко, О.Ю. Половик // М-ли Всеукр. навч.-наук. конф. «Впровадження нових технологій за кредитно-модульної системи організації навчального процесу у ВМ(Ф)НЗ III-IV рівнів акредитації». - Тернопіль, 2012. - С. 199–200.